

50260304 : สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ : ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/สุขภาพทางสังคม

รศ.ดร.พิชญ์ ขาวผ่องอำไพ : การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ, รศ.ดร.คณิต เขียววิชัย และ ผศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา . 236 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ 2) เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงการส่งเสริมสวน เลียบคลองมหาสวัสดิ์ วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การศึกษาในเชิงคุณภาพโดยใช้การวิจัยเอกสารและใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงาน จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คนและบุคลากรผู้ที่มีส่วนร่วมของการดำเนินงาน 20 คนรวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) นำเสนอข้อมูลในรูปวิธีพรรณนา ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณนั้น ใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการจำนวน 109 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference method) และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อความปลายเปิด

ผลการวิจัยสรุปถึงความสอดคล้องของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่งผลต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งเป็นห้าด้านดังนี้ 1) ด้านสุขภาพ ผลเชิงบวก พบว่าคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกันและจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวส่งผลทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพมากขึ้น ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว จนทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว/ ความเครียด และโรคติดต่อจากการท่องเที่ยวพบว่ามีน้อยมากกับชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ผลเชิงลบพบว่า ชุมชนได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่ส่งผลที่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามการเตรียมการไว้เพื่อรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม 2) ด้านสังคม พบว่าผลทางบวกคือทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีระบบสาธารณสุขที่สะดวกมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ ในครอบครัว/ ชุมชนมากขึ้นส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ในเรื่องการลดอัตราการย้ายถิ่น ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข ปัญหาความขัดแย้ง พบว่าเกิดขึ้นน้อยมาก ผลเชิงลบพบว่า เกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในเรื่องการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาโดยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม 3) ด้านวัฒนธรรม ผลเชิงบวกพบว่า ช่วยส่งเสริม/พัฒนาในพื้นที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความรู้สึกหวงแหนและสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนในท้องถิ่นมากขึ้นไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า ผลเชิงลบ พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากและยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้เห็นได้เด่นชัด 4) ด้านเศรษฐกิจ ผลเชิงบวกพบว่า เกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน คนในชุมชนมีรายได้จากอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว สินค้าเกษตรจำหน่ายได้มากขึ้นมีการพัฒนา/เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ผลเชิงลบพบว่า การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้เฉพาะบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ผลเชิงบวกพบว่าระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นคนในชุมชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์ และรักษาสภาพภูมิทัศน์ให้ดีขึ้น จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลเชิงลบพบว่าสภาพภูมิทัศน์เดิมของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อคนในชุมชนเมื่อจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และภูมิลำเนา พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05และ เมื่อจำแนกตาม อายุ ลักษณะครัวเรือน และการมีส่วนร่วมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตามลำดับ และผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความพึงพอใจในด้าน สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้บริการ ราคาสินค้าและการจัดการ การคมนาคม และความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ อยู่ในระดับมาก

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....